

УДК 636.08.003

А.А. ТЕСЛЮК, здобувач*

Інститут агроекології і природокористування НААН

e-mail: teslyk.aa@gmail.com

Сучасний стан птахівництва в Херсонській області

Анотація. Проаналізовано сучасний стан галузі птахівництва Херсонської області та тенденції її розвитку впродовж 2014–2016 рр. Встановлено, що дана галузь упродовж 2014–2016 рр. у порівнянні до 2009 р. зазнала значного розвитку. При цьому більшість показників, що характеризують стан галузі птахівництва у 2014–2016 рр., перевищують у 2–4 рази відповідні дані у 2009 р. Виявлено, що сучасна економічна криза в Україні стала причиною швидкого зниження темпів розвитку галузі впродовж досліджуваного періоду. Проте, незважаючи на це, майже всі показники, окрім обсягів вирощування птиці сільськогосподарськими підприємствами, що характеризують стан галузі у 2016 р., залишаються вищими у 1,3–2,0 рази відповідних даних у 2009 р. З'ясовано, що найбільше значення у цьому відіграють птахогосподарства Білозерського, Каховського, Бериславського та Горностаївського районів.

Ключові слова: сучасний стан птахівництва, птахогосподарства, Херсонська область

Вітчизняне птахівництво стало одним із найбільш економічно привабливих та конкурентоспроможних видів агробізнесу, про що свідчить динаміка виробництва м'яса птиці і яєць. Галузь також має значний експортний потенціал та перспективи його нарощування, що є однією зі стратегічних цілей підвищення ефективності розвитку агропромислового комплексу до 2020 року [8].

Херсонська область належить до п'ятірки областей України із найбільшим поголів'ям птиці та виробництвом її продукції [7, 8]. Таким чином, вивчення сучасного стану галузі в області є актуальним питанням.

Дослідження сучасного стану галузі птахівництва в Україні останнім часом проводили багато українських науковців, зокрема І.М. Беженар і Т.М. Васюта [3], В.В. Галанець [5], Ю.В. Кернасюк [7], В.В. Мельник [9], Ю.В. Ставська [13], N.P. Popomarenko, V.V. Melnyk, S.M. Bazyvoliyak

[14] та ін. Проте, незважаючи на значну кількість публікацій щодо даного питання, стан досліджуваної галузі у Херсонській області вивчений недостатньо. Серед вчених, що приділили увагу регіональному аналізу, слід відзначити: Н.О. Аверчеву [1], яка вивчала галузь птахівництва; А.В. Руснак [12] та Н.Г. Мельничука [10], що описали стан галузі тваринництва загалом. Однак, наведені дослідження висвітлюють лише загальну ситуацію до 2009 р. Тому, сучасний стан птахівництва Херсонської області потребує детального вивчення.

Мета дослідження – провести аналіз сучасного стану галузі птахівництва Херсонської області.

Матеріал і методи досліджень. Показники, що характеризують стан галузі птахівництва області, отримані за даними Державного комітету статистики України [3, 4, 8, 11].

Дослідження проводили впродовж 2014–2016 рр.

* Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук В.Г. Фалей

Результати досліджень. Упродовж 2014–2016 рр. чисельність птиці у Херсонській області становила у середньому 9478,3 тис. гол., що у 2,4 раза (на 5573,3 тис. гол.) більше відповідних показників 2009 р.

Слід відзначити, що впродовж досліджуваного періоду, на жаль, спостерігається тенденція до скорочення поголів'я птиці: у 2016 р. кількість птиці становила на 4932,4 тис. гол. менше, ніж у 2014 р., що складає лише третю частину чисельності птиці 2014 р. Зокрема, слід виділити найбільш стрімке зменшення чисельності птиці у 2015 р., коли її поголів'я скоротилося по відношенню до попереднього року на 4383,3 тис. гол. (на 34,8%). Хоча, по відношенню до показників 2009 р., навіть дані у 2016 р. є задовільними. Сільськогосподарськими підприємствами за досліджуваний період вирощувалося 6756,6 тис. гол./рік, що становить 71,3% від загальної чисельності птиці області. Це свідчить про значне зростання ролі таких підприємств у розвитку галузі птахівництва на даний час, адже частка птиці, вирощеної ними у 2009 р., становила тільки 37,2%. Такий факт є безумовно позитивним, адже спеціалізовані господарства краще забезпечені як спеціалістами, так і матеріально-технічно.

Зазначимо, що у 2015–2016 рр. відбулося і суттєве скорочення поголів'я птиці, вирощеної сільськогосподарськими підприємствами, по відношенню до показників 2014 р. Основна кількість птиці у Херсонській області була зосереджена у Білозерському районі (91,6% від загальної чисельності птиці, вирощеної сільськогосподарськими підприємствами). Певну роль у загальній чисельності птиці відігравали птахофабрики Херсону (3,7%), Каховського (1,9%) та Бериславського (1,7%) районів.

Слід відзначити, що у птахогосподарствах області більшу частку (69,1%) у 2014–2016 рр. складала доросла птиця. Так, 93,9% такої птиці було зосереджено у Білозерському районі, де її частка від загального поголів'я у сільськогосподарських підприємствах району становила 70,8%. Незначну частку дорослої птиці вирощували у Каховському (2,7%), Бериславському (2,4%) районах та у м. Каховка (2,4%). Зазначимо, що кури складали май-

же всю чисельність дорослої птиці на птахофабриках – 99,6%.

Серед підприємств Херсонської області, що займалися вирощуванням молодняку птиці, провідне місце посідають господарства Білозерського району (86,5% від загальної кількості молодняку області), м. Херсон (12,1%) та Горностаївського району (1,3%). Як і стосовно дорослої птиці, частка курей у загальній кількості молодняку становить 99,5%.

Середні річні обсяги вирощування птиці сільськогосподарськими підприємствами (у живій масі) у 2014–2016 рр. становили 8,5 тис. т, тобто зросли по відношенню до обсягів 2009 р. на 4,7 тис. т, що становило 123,7%. Проте, впродовж вказаного періоду спостерігалось стрімке скорочення показників: в 1,5 рази у 2015 р. та у 3,1 рази у 2016 р. по відношенню до попереднього року. Таким чином, у 2016 р. обсяги виробництва м'яса (у живій масі) зменшились відповідно до показників у 2009 р. на 0,8 тис. т (на 27%).

Серед господарств, які спеціалізуються на виробництві м'яса птиці, слід виділити птахофабрики Білозерського району (81,2% всієї вирощеної птиці), м. Херсон (10,6%), Каховського (7,1%) та Горностаївського (1,2%) районів.

Реалізація птиці на забій за досліджуваний період у середньому досягала 4,8 тис. т/рік і по відношенню до 2009 р. суттєво збільшилася – у 24(!) рази (на 4,6 тис. т). Слід відзначити, на жаль, що як і обсяги вирощування птиці, обсяги реалізованої продукції за 2015 р. зменшилися в 1,6 рази порівняно із попереднім роком, за 2016 р. – у 2,9 рази. Унаслідок такого різкого скорочення у 2016 р. обсяги реалізованої птиці знизилися на 6,2 тис. т (78,5%) відносно відповідних показників 2014 р., проте залишилися вищими значень 2009 р. – на 1,5 тис. т, тобто у 7,5 рази. Тому, частка реалізованої птиці впродовж 2014–2016 рр. у загальному виробництві м'яса птиці (у живій масі), порівняно із 2009 р., збільшилася приблизно у десять разів.

Слід відмітити, що вагому роль у постачанні м'яса відігравали птахогосподарства Білозерського та Каховського районів, які реалізували відповідно 90,6% та 8,2% від загальної кількості птиці на забій.

Майже 70% птиці сільськогосподарських підприємств Херсонської області (4647,5 тис. гол.) складала кури-несучки. Основна частка їх зосереджена у наступних районах: Білозерському (94,2%), Каховському (2,7%) та Бериславському (2,5%).

Таким чином, середня кількість яєць, що вироблена підприємствами Херсонської області у 2014–2016 рр., становила 1265,0 млн. шт./рік і перевищувала рівень виробництва яєць 2009 р. у 3,3 рази (на 884,3 млн. шт.). Проте, як і стосовно виробництва м'яса, з 2014 р. почалося різке скорочення виробництва яєць: у 2016 р. їх вироблено удвічі (на 811,8 млн. шт.) менше, ніж у 2014 р. Більше 96% виробництва яєць припадало на Білозерський район; 1,8% та 1,6% від загальної кількості яєць одержано відповідно в господарствах Каховського та Бериславського районів (на решту районів припадає лише 0,3% виробництва яєць області).

У виробництві яєць основну частку (99,8%) займає курячі яйця; частка перепелиних яєць у валовому яєчному виробництві становила лише 0,12%, а качиних – 0,05%. Основна частка (96,3%) курячих яєць, вироблених у птахогосподарствах Херсонської області, належить Білозерському району, 1,8% – Каховському. В інших районах області одержують менше 1% від загального виробництва яєць, що разом становить майже 2%. Перепелині яйця виробляли тільки у Білозерському районі. Більше половини загальної кількості одержаних качиних яєць належить птахопідприємствам Великолепетиського району. Упродовж 2014–2016 рр. в області було проінкубовано у середньому 583,7 млн яєць/рік, з яких щороку отримували 415,9 млн гол. (тобто 71,3%) здорового молодняку. Слід відзначити катастрофічно різке (до 2000 разів!) скорочення кількості проінкубованих яєць та, відповідно, виведеного молодняку у 2016 р. порівняно з 2014–2015 рр.

Найбільш вагома частка проінкубованих яєць припадала на Великолепетиський (41,2%), Великоолександрівський (33,2%) та Горностаївський (21,9%) райони. Найбільшим був показник виводу здорового молодняку у сільськогосподарських підприємствах Горностаївського та Білозерського (по 73,5%) районів.

ВИСНОВКИ

1. Галузь птахівництва Херсонської області впродовж 2014–2016 рр. порівняно до 2009 р. зазнала значного розвитку: виробництво її продукції збільшилося у 2–4 рази.

2. Сучасна економічна криза в Україні стала причиною швидкого зниження темпів зростання галузі впродовж досліджуваного періоду.

3. У розвитку галузі птахівництва Херсонської області слід відзначити значне зростання ролі сільськогосподарських підприємств.

4. Найбільше значення у розвитку галузі відіграють птахогосподарства Білозерського району, які виробляють 81–97% продукції птахівництва. ■

Перспективи подальших досліджень полягають у проведенні аналізу даних виробництва продукції птахівництва у Херсонській області в останні роки порівняно з аналогічними показниками загалом по Україні.

А.А. Теслюк

Современное состояние птицеводства в Херсонской области

Аннотация. Проанализировано современное состояние отрасли птицеводства Херсонской области и тенденции ее развития на протяжении 2014–2016 гг. Установлено, что данная отрасль в течение 2014–2016 гг. по сравнению с 2009 г. претерпела значительное развитие, ведь большинство показателей, характеризующих состояние отрасли птицеводства в 2014–2016 гг., превышают соответствующие показатели 2009 г. в 2–4 раза. Показано, что современный экономический кризис в Украине стал причиной быстрого снижения темпов роста отрасли на протяжении исследуемого периода. Однако, несмотря на это, почти все показатели, кроме объемов выращивания птицы сельскохозяйственными предприятиями в 2016 г., остаются выше соответствующих данных в 2009 в 1,3–2,0 раза. Установлено, что наибольшее значение в этом имеют птицеводства Белозерского, Каховского, Бериславского и Горностаевского районов.

Ключевые слова: современное состояние птицеводства, птицеводства, Херсонская область.

A. Tesliuk, competitor degree
The Institute of Agroecology and Environmental
Management of National Academy of Agrarian
Sciences of Ukraine
E-mail: tesliyk.aa@gmail.com

The current state of poultry industry in the Kherson region

Abstract. *The current state of poultry industry in the Kherson region and its development trends during 2014–2016 years are analyzed. It was established, that this branch has passed the significant development in 2014–2016 years, in comparison with 2009 year, as most indicators, that are characterizing the state of this industry in 2014–2016 years, exceeds the corresponding indicators of 2009 year at 2–4 times. It has been revealed, that the current economic crisis in Ukraine has caused*

a rapid decline in the growth of the industry over the search period. Nevertheless, in spite of this, almost all the indicators, except for the volume of poultry production by agricultural enterprises, which characterized the state of the industry in 2016 year, remain higher regarding to indicators in 2009 year at 1.3–2.0 times. It has been revealed, that the greatest importance in this is played by poultry farms of Bilozers'koho, Kakhovs'koho, Beryslavs'koho and Hornostaivs'koho districts.

Key words: the current state of poultry industry, poultry farms, Kherson region

Література

1. Аверчева Н.О. Птахівництво Херсонської області в період формування ринкової економіки / Н.О. Аверчева // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2004. – Вип. 2. – Т. 1. – С. 19–24.
2. Беженар І.М. Стан та перспективи розвитку птахівництва в Україні / І.М. Беженар, Т.М. Васюта // Агросвіт. – 2015. – № 18. – С. 41–51.
3. Виробництво продуктів тваринництва і чисельність поголів'я худоби та птиці в господарствах Херсонської області за 2014 рік: стат. бюлетень / відп. за вип. О.О. Бабенкова. – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2015. – 84 с.
4. Виробництво продуктів тваринництва та кількість сільськогосподарських тварин в господарствах Херсонської області за 2016 рік: стат. бюлетень / відп. за вип. О.О. Бабенкова. – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2017. – 56 с.
5. Галанець В. Птахівництво як найбільш дієздатна галузь тваринництва / В. Галанець // Аграрна економіка. – 2014. – Т. 7. – № 3–4. – С. 37–42.
6. Іщенко Ю.Б. Стан птахівництва в Україні за категоріями господарств в 2016 році. Рейтинги областей [Електронний ресурс] / Ю.Б. Іщенко. – Режим доступу: <http://market.avianua.com/?p=4218>.
7. Кернасюк Ю. Птахівництво – ефективна сфера агробізнесу / Ю. Кернасюк // Агробізнес сьогодні. – Квітень 2015. – № 8(303). – С. 16–17.
8. Кількість сільськогосподарських тварин, виробництво продукції тваринництва в господарствах Херсонської області за 2015 рік: стат. бюлетень / відп. за вип. О.О. Бабенкова. – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2016. – 84 с.
9. Мельник В.В. Підсумки роботи у 2016 році: поголів'я птиці та виробництво яєць і м'яса в Україні / В.В. Мельник // Сучасне птахівництво. – 2017. – №1-2. – С.3-6.
10. Мельничук Н.Г. Аналіз стану тваринництва в Херсонській області / Н.Г. Мельничук // Агросвіт. – 2011. – № 11. – С. 47–49.
11. Підсумки обліку худоби та птиці, виробництво окремих видів продукції тваринництва в усіх категоріях господарствах за 2009 рік: стат. бюлетень / відп. за вип. О.О. Бабенкова. – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області, 2010. – 65 с.
12. Руснак А.В. Аналіз сучасного стану виробництва сільськогосподарської продукції в Херсонській області [Електронний ресурс] / // А.В. Руснак. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53870.doc.htm.
13. Ставська Ю.В. Передумови розвитку підприємств галузі птахівництва в умовах глобалізації агропродовольчого ринку / Ю.В. Ставська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – Вип. 10. – С. 171–174. – (Серія: Економіка і менеджмент).
14. Ponomarenko N.P. Current situation in the field of production of poultry products in Ukraine / N. P. Ponomarenko, V.V. Melnyk, S.M. Vazyvolyak // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2016. – Вип. 236. – С. 46–53 – (Серія: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва).